

Recenzia publikácie

Radoslav IVANČÍK – Pavel NEČAS

HYBRIDNÉ HROZBY: BEZPEČNOSTNÁ VÝZVA PRE DEMOKRATICKÉ SPOLOČNOSTI

Praha : Leges, 2025. 226 s. ISBN 978-80-7502-823-5.

Ján BREZULA

Vedecká monografia autorov Radoslava Ivančíka a Pavla Nečasa predstavuje aktuálne, systematické a interdisciplinárne spracovanie fenoménu hybridných hrozieb, ktoré patria medzi kľúčové výzvy bezpečnostnej agendy v 21. storočí. Už samotný podtitul „Bezpečnostná výzva pre demokratické spoločnosti“ presne vystihuje ambíciu autorov — nielen popísať a kategorizovať hybridné formy nepriateľského pôsobenia, ale zároveň ponúknuť rámec pre pochopenie ich dopadov na inštitucionálne, spoločenské a politické mechanizmy demokratickej spoločnosti.

Obaja autori sú dobre známi; patria k popredným a renomovaným autorom v oblasti bezpečnosti, o čom svedčia ich doterajšie publikačné výstupy. Ich praktické skúsenosti navyše poskytujú textu potrebnú autoritu a dôveryhodnosť. To sa prejavuje aj v koncepcnej logike monografie: text je jasne štruktúrovaný, s logickým prepojením medzi teoreticko-terminologickou časťou, analýzou reakcií medzinárodných aktérov a kapitolou venovanou posilňovaniu spoločenskej odolnosti voči hybridným hrozbám. Táto stavba diela umožňuje čitateľovi prejsť od všeobecných východísk ku konkrétnym praktickým odporúčaniam — čo zvyšuje využiteľnosť monografie nielen pre vedu a výučbu, ale aj pre prax a tvorbu politík.

Silnou stránkou recenzovanej publikácie je zrozumiteľné definovanie kľúčových pojmov a typológia hybridných hrozieb, ktorá čitateľovi umožňuje orientovať sa v často nejednoznačnom a terminologicky rozdrobenom priestore. Rovnako cenné sú kapitoly venujúce sa praktickým reakciám EÚ a NATO, kde autori správne zdôrazňujú potrebu koordinačných mechanizmov i systémového budovania odolnosti na viacerých úrovniach spoločnosti.

Z pohľadu redakčného spracovania a didaktiky je text prehľadne členený, obsahuje bibliografiu a vecný a menný register, čo výrazne zvyšuje jeho využiteľnosť pre študentov, výskumníkov i odbornú verejnosť. Jazyková úroveň je vysoko odborná, ale zasa nie prehnane akademická, čo napomáha širšej čitateľskej dostupnosti bez ujmy na analytickej hĺbke.

Úvodná kapitola monografie uvádza čitateľov do problematiky hybridných hrozieb a zasadzuje ich do širšieho rámca súčasného bezpečnostného diskurzu. Autori prezentujú hybridné hrozby ako dynamický a multidimenzionálny fenomén, ktorý presahuje tradičné chápanie vojenských hrozieb a pôsobí predovšetkým v tzv. „šedej zóne“. V tejto časti vyniká schopnosť autorov jasne a zrozumiteľne vyjadriť zložitost' javu – od jeho historických koreňov až po jeho súčasné prejavy, ktoré ohrozujú stabilitu demokratických inštitúcií a procesov. Cenný je aj dôraz na evolučnú dynamiku hybridných hrozieb, teda na fakt, že nejde o statický koncept, ale o stále sa meniaci a vyvíjajúci súbor stratégií, techník a nástrojov.

Druhá kapitola tvorí teoreticko-terminologické jadro diela. Autori tu analyzujú vývoj pojmu „hybridné hrozby“, jeho definície a existujúce typológie. Zrozumiteľne rozlišujú medzi jednotlivými aktérmi hybridného pôsobenia (štátni a neštátni, oficiálni a neoficiálni) a vysvetľujú ich ciele a zámery. Silnou stránkou tejto kapitoly je systematické usporiadanie terminológie a jasné vymedzenie hybridných hrozieb vo vzťahu k iným bezpečnostným pojmom. To má veľký význam najmä pre akademické prostredie, kde nejednotná alebo nejednoznačná terminológia často vedie k interpretačným nejasnostiam.

Tretia kapitola sa sústreďuje na prístupy Európskej únie a Severoatlantickej aliancie v boji proti hybridným hrozbám. Autori analyzujú strategické dokumenty oboch aktérov, vznik nových inštitucionálnych mechanizmov (napr. Hybridná fúzna bunka EÚ, Európske centrum excelentnosti pre boj proti hybridným hrozbám) a reakcie na hybridné pôsobenie, ktoré bolo zaradené medzi hlavné bezpečnostné výzvy. Pozitívne hodnotím aj poukázanie na konkrétne príklady spolupráce medzi EÚ a NATO, ktoré reflektujú potrebu koordinovanej a systémovej odpovede. Kapitola tak prispieva nielen k vedeckému uchopeniu problému, ale aj k pochopeniu praktických mechanizmov spolupráce medzinárodných organizácií.

Štvrtá kapitola je venovaná posilňovaniu spoločenskej odolnosti voči hybridným hrozbám, čo je v kontexte súčasných trendov osobitne dôležitý aspekt. Autori tu zdôrazňujú význam systémového budovania odolnosti na všetkých úrovniach – individuálnej, inštitucionálnej aj celospoločenskej. Zrozumiteľne vysvetľujú, že nejde len o reakciu na konkrétne krízy, ale predovšetkým o schopnosť včas identifikovať riziká a hrozby, minimalizovať ich dôsledky a adaptovať sa na nové podmienky. Táto časť má výrazný praktický rozmer: prináša príklady osvedčených postupov, odporúčania pre demokratické štáty a návrhy, ako efektívne spájať verejný a súkromný sektor, akademickú obec a občiansku spoločnosť. Za mimoriadne prínosný považujem dôraz kladený na mediálnu gramotnosť a kritické myslenie ako kľúčové piliere budovania odolnosti voči dezinformáciám a manipulatívnym naratívom.

Vo všetkých uvedených kapitolách je citeľná systematickosť a jasná štruktúra argumentácie. Autori dokázali spojiť teoretickú hĺbku s praktickými implikáciami a urobiť text prístupným pre odborníkov i pre širšiu čitateľskú obec. Prínosom je aj to, že každá kapitola prirodzene nadväzuje na predchádzajúcu, čím monografia pôsobí ako kompaktný celok s vysokou vnútornou logikou. Publikácia nielen analyzuje súčasný stav poznania o hybridných

hrozbách, ale zároveň ponúka aj inšpiráciu pre ďalší vedecký výskum a tvorbu strategických opatrení.

Ivančík a Nečas završujú svoju argumentačnú líniu v záverečnej kapitole monografie, kde sumarizujú hlavné zistenia a poukazujú na potrebu komplexného a interdisciplinárneho prístupu. Zdôrazňujú, že hybridné hrozby nemožno redukovať iba na vojenskú dimenziu, ale treba ich vnímať ako strategický problém s dopadmi na fungovanie celej spoločnosti, politického, ekonomického či vzdelávacieho systému i fungovania demokratických inštitúcií. Práve táto premyslená syntéza teoretických, terminologických a praktických aspektov je jedným z najväčších prínosov monografie.

Z metodologického hľadiska autori v publikácii využívajú interdisciplinárny prístup, v rámci ktorého nezostávajú uzavretí len v oblasti bezpečnostných vied, ale do jedného celku prepájajú aj poznatky z politológie, práva, sociológie, psychológie, mediálnych štúdií či informačných vied. Tým ukazujú, že hybridné hrozby sú komplexným fenoménom, ktorý sa dotýka prakticky všetkých oblastí fungovania modernej spoločnosti. Tento prístup zároveň odráža aktuálny trend v bezpečnostnom výskume, kde dominujú komplexné a systémové rámce analýzy.

Z celkového hľadiska možno recenzovanú vedeckú monografiu hodnotiť ako na vysokej vedeckej a odbornej úrovni spracované dielo, ktoré vyplňa citeľnú medzeru v stredoeurópskom akademickom priestore. Jej prínos je nielen v poskytnutí systematického a uceleného pohľadu na hybridné hrozby, ale aj v ponuke praktických riešení, ktoré môžu prispieť k posilňovaniu odolnosti demokratických spoločností. Publikácia je preto vhodná tak pre akademickú obec (študentov a pedagógov), ako aj pre odborníkov z praxe a pre tvorcov verejných politík, ktorí v nej nájdu hodnotné podnety pre svoju prácu.

Na záver možno konštatovať, že dielo autorov Radoslava Ivančíka a Pavla Nečasa predstavuje skutočne originálny a unikátny príspevok do diskusie o bezpečnostných výzvach súčasnosti. Vzhľadom na jeho vysokú obsahovú kvalitu, odbornú úroveň i praktickú využiteľnosť som presvedčený, že sa stane vyhľadávanou pomôckou nielen v akademickom prostredí, ale aj v bezpečnostnej a politickej praxi.

pplk. v. z. Ing. Ján BREZULA, PhD., MBA, MSc.
Obchodná akadémia Milana Hodžu
M. Rázusa 1
Trenčín
e-mail: jan.brezula@gmail.com